

Cap a nous projectes d'acció política socialista. Política i emocions¹

Introducció

Una pregunta fonamental en aquests moments és: com treballar propostes d'acció política eficaces en l'entorn social actual i encarar de forma adequada tendències i iniciatives populistes? Darrera d'aquesta pregunta n'hi ha una altra: què vol dir ser socialista avui?

La crisi política, econòmica, social i cultural que estem vivint té trets que semblen relativament inèdits. És una situació difícil per als governs i els partits tradicionals, mentre determinades iniciatives socials estan facilitant l'emergència de moviments que no estan inspirats en cap grup o partit polític. L'impuls, la força d'aquests moviments contrasta amb la imatge de feblesa dels partits tradicionals. Entre molts altres factors, la mundialització i les distorsions que genera en la vida quotidiana de la gent més vulnerable no s'acompanya d'esforços per fer més comprensible la complexitat del fenomen, mentre persisteix l'obscuritat i sovint la percepció de conductes impròpies i elitistes dels grups que gestionen els centres de poder on es prenen les decisions que afecten a la majoria. Es crea, així, un terreny adient per als moviments de protesta i les alternatives radicals en economia, política i cultura.

I s'acompanyen d'una desconfiança progressiva envers els poders públics. Hi ha expressions diverses d'aquestes respostes socials, totes elles, presenten, però, característiques comunes:

- Són iniciatives participatives que promouen la solidaritat
- Hi ha sempre una forta implicació personal
- S'hi belluga molta emotivitat
- Es produeixen en un àmbit local, se centren en un sol tema específic i ben real que busquen solucionar, i protesten per qüestions concretes
- Es defineixen de forma transversal al marge de les administracions i dels partits polítics
- Es comuniquen, fonamentalment, via xarxes socials

Els àmbits temàtics en què es mouen són inacabables: la lluita contra desnonaments de famílies hipotecades, la distribució d'aliments a gent necessitada, les accions educatives voluntàries, la defensa de la sanitat i l'educació públiques, les activitats de cooperació social en altres continents, les accions de reforç de la cohesió social en entorns d'immigració, contra les estafes de les preferents, les accions artístiques de carrer amb

¹ Aquest text recull les reflexions del *Grup Laboratori de la Fundació Rafael Campalans a Sant Cugat del Vallès*, que es reuneix periòdicament i que coordina M.Dolors Renau, membre del Patronat de la Fundació Rafael Campalans

participació de la gent, el finançament de projectes artístics i socials amb *crowdfunding*, l'edició de diaris digitals per a nous públics, etcètera. En aquesta mateixa família d'iniciatives, podríem incloure aquelles que prenen forma de microempreses alternatives amb objectius d'interès públic, com una nova forma d'economia i treball.

Pot passar, i aquest és un risc, que, immersos en situacions on es belluguen molts sentiments, els moviments trobin líders que sàpiguen manipular-los. Apareixen llavors els populismes, que ofereixen solucions simples i normalment excloents tot buscant un cap de turc. Entenem que els líders populistes no solen buscar tant la solució dels problemes com capitalitzar i explotar les emocions generades cap als seus objectius, normalment lligats a l'accés o a l'ús del poder polític directe.

Des d'una opció política democràtica i responsable, ens preguntem com caldria plantejar amb èxit projectes polítics i socials en un entorn cada cop més marcat per les emocions col·lectives i pels moviments populistes.

Aquest document està orientat a avançar en aquesta direcció. Introduïm, en primer lloc, el paper que juguen les emocions en els moviments socials i polítics. Analitzem amb més detall un moviment exitós, com és la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca (PAH). Destaquem a continuació l'important paper jugat pel PSC en alguns municipis en el camp de l'habitatge, i, per acabar, assenyalem el que podrien ser algunes línies d'actuació futures en àmbits d'una gran sensibilitat social i política.

Els sentiments i la política

En els moviments socials veiem aparèixer sempre un ingredient sentimental molt important que impulsa les persones a actuar o indignar-se per protestar. Els sentiments i l'expressió emocional estan relacionades amb la implicació i la participació personal, presents en tots els casos capaços de mobilitzar.

Els sentiments han estat menystinguts oficialment a la vida i en el discurs públics en els últims temps. Els arguments de la racionalització i la justícia en consonància amb els models culturals imperants han desterrat l'empatia, la compassió, la indignació, com si es tractessin de sentiments d'una altra època, i han estat sovint ridiculitzats sota l'epítet de "bonisme". La solidaritat sembla mesurar-se més aviat en termes comptables que pels seus efectes sobre els éssers humans concrets. Els sentiments de soledat, desprotecció, vergonya, així com les respostes de solidaritat i empatia, han estat esborrats del relat polític, arraconats, malgrat que sempre han mogut la vida col·lectiva. No és estrany que molta gent parli de la indiferència de les noves generacions envers les institucions democràtiques. I quan les expressions emotives d'indignació han sortit al carrer, alguns han parlat de moviments antidemocràtics.

Res de tot això: les emocions estan aquí condicionant fortament la vida personal i col·lectiva. I potser estan aquí per quedar-se. Caldrà veure si són els demagogs o els demòcrates els que saben dialogar amb elles. De moment, els demagogs ja han començat a actuar. Ara estem constatant l'emergència de sentiments que les xarxes socials faciliten, quan faciliten el

contacte personal i els grups petits. El món és més global que mai, però la gent necessita també viure i relacionar-se en les distàncies curtes.

En contrast amb l'emoció que es fa present al carrer, les actuacions de l'administració pública resulten fredes. Les noves generacions no se senten implicades per organismes que han portat el racionalisme a un extrem de despersonalització, en nom de la neutralitat. Encara més: aquest mite neutral salta pels aires quan apareixen casos de corrupció dels administradors públics.

Arribats, doncs, a aquest punt, ens preguntem com caldria dissenyar i executar projectes sociopolítics si volem sintonitzar amb els temps actuals. Els moviments i iniciatives socials han emergit gràcies a la crisi, però representen noves formes de vida pública que obliguen al món polític a revisar les seves línies d'actuació tradicionals. Els partits polítics que no tinguin capacitat de renovar les seves formes es trobaran cada dia més marginats. Proposem, doncs, una reflexió sobre el mètode d'elaboració dels projectes sociopolítics, que afecten tant al partit del govern com als de l'oposició, a nivell general o local.

I com fer-ho?

En tots els casos en primer lloc s'hauria de :

- **Dibuixar un mapa** de les iniciatives socials del propi territori, en totes les seves variants i formes. Les iniciatives són una expressió de la voluntat democràtica de la gent. Quan una iniciativa ve acompanyada d'una acció participativa o d'un esforç personal mereix encara més atenció. És provable que la gent que duu a terme una acció sàpiga millor de què parla que els que no la fan.

- **Escoltar les persones i grups** hauria de ser, doncs, un exercici bàsic. Podrem aprendre de la seva experiència, podrem entendre millor les seves idees i valors, podrem valorar millor les capacitats de la nostra societat per assumir noves formes d'acció política.

- **Identificar quines mesures polítiques poden donar resposta a aquests grups.** Aquestes respostes han d'inspirar-se en els principis bàsics del socialisme: la lluita per la igualtat, el progrés de la justícia, l'economia sostenible, el respecte a la persona i als Drets Humans fonamentals, i la protecció i defensa dels més vulnerables.

- **Incorporar sempre que sigui possible les persones i grups socials que ja han començat a actuar.** No es tracta d'absorbir-los en una estructura administrativa definida pel poder del govern. Es tracta de donar continuïtat a les seves iniciatives facilitant el diàleg i la participació. Sense aquesta participació serà difícil que es mantingui la càrrega emotiva present des del seu origen. Sense tenir en compte la càrrega dels sentiments tornariem als mètodes administratius tradicionals.

Sovint els temes plantejats tenen un abast global i són complexos. En aquests

casos, s'han d'encarar emocions molt genèriques i generals: ens parlaran de la identitat que es perd, del polític que no ens representen, de que els diners ho decideixen tot, de la indignació, de la independència, de la inseguretat, de la corrupció de les elits... De fet, es tracta de conflictes relacionats amb la globalització cultural, ecològica, econòmica i financera, d'aquells que més durament afecten als ciutadans i els que són a l'origen de moltes mobilitzacions socials, de forma conscient o no. En aquests casos, el ciutadà sap on li fa mal, però difícilment sabrà quina n'és la causa. Probablement ens dirà raons que no són reals. Aquí el que cal es endegar una tasca de formació i informació, molt honesta i veritable, que permeti aclarir els límits i possibilitats del moment d'acció en el moment actual. Són aquests tipus de conflictes els que han posat en evidència la impotència dels governs i dels partits i són a l'origen de la desconfiança dels ciutadans envers els polítics. La tasca de informació i formació es aquí fonamental, doncs. Per avançar de forma democràtica cap a una governança dels afers globals, a Europa i a la resta del món, cal augmentar el nombre d'espais de trobada entre persones i grups d'origens diversos, tan a casa nostra com als altres països. És fonamental l'intercanvi constant amb altres països i cultures per perdre la por a allò desconegut, evitar xenofòbies i radicalismes nacionalistes. El projecte Erasmus per a universitaris, per posar un exemple, pot inspirar d'altres iniciatives equivalents entre altres grups. En tot cas, es tracta d'establir un clima de mútua confiança que permeti compartir projectes i emocions en temes que afecten globalment.

Hi ha d'haver projectes polítics que responguin directa o indirectament a les iniciatives socials. Així doncs, cal prendre iniciatives polítiques en diàleg amb les organitzacions socials properes. Hi ha moltes qüestions locals on la relació entre els partits polítics i els grups socials és possible i necessària. No podem pas dir que tinguem un mètode suficientment desenvolupat. Ens falta experiència a tots per definir els termes d'un diàleg entre el polític i l'agent social, on cadascú tingui clar el seu espai propi. Si la decisió final correspon al polític, aquest no pot ignorar la iniciativa social i l'experiència que genera. Marginalitzar l'agent social representa suprimir l'emoció i trencar la confiança. Aquí ens caldrà, doncs, dibuixar un segon mapa, els de les accions o projectes polítics, i buscar la manera d'establir ponts entre els dos mapes, el polític i el social.

El diàleg social-polític representa, doncs, una forma actual i diferent de fer política. Naturalment, la comunicació que haurà d'acompanyar aquest diàleg, amb l'ús intensiu de les xarxes socials, és un dels ingredients del procés. Encara en sabem poc sobre aquest diàleg i no disposem de moltes experiències d'èxit. Com a punt de partida podem proposar algunes preguntes:

- Com podem aprendre, des del món de la política, de les experiències viscudes en les iniciatives i moviments socials?
- Com podríem donar continuïtat a aquestes iniciatives i impulsar-les sense caure en la manipulació partidista?
- Quin impacte té la iniciativa social sobre la vida política de la societat?
- Quines formes de gestió caldria afavorir? Com podem evitar la burocratització dels agents socials que conduiria a anul·lar la innovació del seu projecte?
- Com podem establir un sistema de valoració qualitativa d'aquest diàleg?

Una mirada al passat

Quan vàrem viure el canvi de la dictadura a la democràcia, durant uns pocs anys, ens vam trobar en una situació semblant, però en altres condicions. Llavors, just abans de les primeres eleccions, la impotència de l'administració local i una major tolerància del sistema de control policial van fer possible l'eclosió de moviments, d'associacions de veïns, de pares d'escoles, d'usuaris de la sanitat, de professionals. Moltes vegades només van ser iniciatives de protesta, però d'altres van canalitzar accions d'interès públic que no sempre hem sabut reconèixer.

La relació entre aquestes iniciatives socials i participatives, amb una gran càrrega emotiva, per una part, i les noves administracions locals democràtiques, no sempre va ser encertada. Mancava cultura democràtica. Uns i altres es trobaven en una situació inèdita. Sovint, els agents socials pretenien el poder de decisió que estava en mans de polítics elegits democràticament. En altres casos, eren els polítics democràtics i els funcionaris (sovint tradicionals) els que no podien entendre que un moviment social tingués un espai propi que calia respectar. Així doncs, es van desapropiar oportunitats de fer una política més participativa, més respectuosa amb el ciutadà, més oberta als sentiments personals i de grup.

Ara potser podríem fer-ho millor i col·laborar així a la sortida de la crisi política actual bo i frenant els trets populistes que estan creixent sobre la base de jugar fort amb els aspectes emotius dels moviments.

Un mapa de les emocions

Esbossem una primera llista de sectors o temes que caldria analitzar i valorar, destacant en cada tema els aspectes que afecten de forma emocional la gent. Per facilitar aquest procés, proposem escoltar amb aquest criteri als gestors d'iniciatives socials que treballen en cada sector, és a dir, amb el criteri de donar prioritat als aspectes més profunds emotivament parlant.

Un cop realitzat aquest exercici, podríem intentar reformular polítiques relacionades amb cada sector. L'objectiu consisteix en conèixer l'activitat del grup i identificar els aspectes emotius que generen: autoidentitat, compassió, rebuig dels estranys, indignació, eslògans, solidaritat, autoafirmació, etcètera.

1. Habitatge, desnonaments, hipoteques
2. Menjadors per a persones necessitades. Caritas i altres
3. Projectes artístics participatius pel canvi social
 - Proposem escoltar l'associació Teleduca que treballa amb grups de joves per produir vídeos sobre la pròpia comunitat.

- Proposem escoltar la Casa Amarilla, que realitza projectes artístics amb nens als barris amb conflictes d'immigració
- 4. Moviments de defensa de la sanitat pública
- 5. Moviments de defensa de l'escola pública
- 6. Mobilitzacions contra la desigualtat econòmica i social
- 7. Grups de protesta contra la corrupció
- 8. Grups de producció popular de vídeos contra l'economia neoliberal
- 9. Moviments contra els abusos de bancs i grans empreses
- 10. Grups promotors d'empreses d'economia social, de cooperatives etcètera
- 11. Grups promotors de vídeos de protesta o crítica

Cal treballar en dues direccions:

- en el coneixement dels moviments, sobretot els més exitosos
- en una valoració del que caldria fer, com a partit, des de l'òptica de l'acció política.

Un exemple de moviment exitós: La PAH

Història

Recordem que la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca (PAH) funciona des del 2006, aleshores amb el nom de "V de Vivienda", fins que canvia de denominació el 2008.

Un grup de professionals vinculats als temes d'habitatge realitzen un primer diagnòstic sobre la situació a Espanya tant pel que representa el sector que ja estava creixent desmesuradament, com respecte al marc legal. És una estructura basada en lleis abusives, lluny de les normes vigents en països del nostre entorn.

Les accions de la PAH es caracteritzen per fugir del format paternalista propi de moltes entitats socials. Des del començament, treballen a partir dels propis afectats, inicialment d'origen immigrant i peons del sector de la construcció. Opten per una mobilització dels afectats orientada a la seva implicació, a la solidaritat amb als altres afectats, a les accions, reflexions i formació en grup. Simultàniament, emprenen iniciatives legals que intenten posar en evidència les situacions abusives creades per la banca i desenvolupades per governs que van seguint els seus suggeriments.

La PAH intenta el diàleg, ofereix solucions pactades i promou accions al carrer. Molts municipis accepten de treballar amb ells i comencen a posar en marxa solucions pactades. Orienten les accions a resoldre les situacions de la gent, tot empoderant-la en el procés. No sembla que facin mobilització política sinó acció social, però fugint del paternalisme

Ingredients bàsics de l'actuació

(extractes del llibret PAH, *Sí se puede!* d'Ada Colau i Adrià Alemany)

Nosaltres som els millors:

Nosotros, la gente, los ciudadanos de a pie, las personas corrientes, no tenemos sus medios para comprar titulares. Pero tenemos una cosa que ellos no tienen. Quizá el arma más poderosa de todas. Contra el juego sucio y las cloacas del sistema, la fuerza de la razón y del corazón

Un dels primers reptes de la PAH és recuperar les persones a nivell emocional

Se trata de recuperar la autoestima perdida. Cuando una familia no puede pagar la cuota de la hipoteca... Aquí se recuerda el camino que recorren. La oficina bancaria, la familia, la Administración, los servicios sociales... El impacto psicológico del desahucio puede producir un colapso emocional y un estrés post traumático similar al de quien sobrevive a un accidente.

Viven el acoso de las empresas que recuperan créditos morosos. El discurso oficial que tiende a culpabilizarles. El estigma social del que no paga sus deudas. Servicios sociales burocratizados y asistencialistas

La força de les plataformes

El asistencialismo promueve la caridad. No existe interacción, sólo recepción. Se ejerce de arriba a abajo. No cede el protagonismo a los afectados. Fomenta la resignación. El afectado, recibe, si recibe.

Para la Plataforma, el afectado es reconocido como una persona, de igual a igual. La PAH ofrece espacios de comunicación, arraigo y pertenencia. En el proceso se conocen, aprenden, se empoderan. Adquieren responsabilidades. Las emociones se conectan. Nace la solidaridad. La comunidad les devuelve la dignidad.

Reinterpretar la realitat i reconstruir un relat

Frente a los dogmas y mitos que propagan los representantes de la banca, élites empresariales y políticas, debemos abrir otro imaginario colectivo, otro sentido de la realidad.

Ideas fuerza: No somos mercancía en manos de políticos y banqueros. No es una crisis, es una estafa. Sí se puede.

Peticions de mínims, propostes constructives, accions de denúncia

Frente a los casos de desesperación que llegan, la PAH propone: hablar , persuadir , negociar, desobedecer las leyes cuando son injustas, forzar el cambio de las leyes

La batalla del llenguatge

Condicionar el terreno de juego.

Conquistar el sentido común.

Aprovechar la crisis, cuando los mitos y esquemas se resquebrajan.

Desde una cultura pública que veía bien la especulación inmobiliaria, hacia “la vivienda no es un negocio sino un derecho”

Accions de la PAH

Recordemos que en todas las acciones, los afectados participan: presión a las sucursales bancarias, ataque a la imagen corporativa, concentraciones ante la puerta del vecino para

paralitzar el deshaucio.

Negociaciones colectivas. Creación del parque de viviendas sociales en alquiler

Campaña de firmas para presentar la ILP

Presentación al Congreso de la ILP y rechazo de la mayoría parlamentaria

Escraches a diputados. Invitaciones a diputados a participar en asambleas semanales. Los diputados también son personas y tienen familia

Organización territorial de plataformas

Presencia en medios

Participación en comisiones municipales y regionales con las Administraciones

Síntesi

Si analitzem la trajectòria de la PAH en aquests últims anys, podem observar alguns trets característics:

- S'anticipen a l'explosió de la crisi gràcies al contacte directe que tenen amb la gent amb problemes.
- Fan un diagnòstic independent dels poders econòmics i polítics del moment, quan no era encara una moda parlar de la crisi. Aquesta independència de criteri pot tenir relació amb el paper que juga el factor emotiu en la relació amb els afectats. Els aspectes emocionals no proporcionen la millor solució però activen la intel·ligència per buscar-la
- La relació que estableixen amb els afectats és de tu a tu. Busquen posar-se a la seva pell, són empàtics. Ofereixen una relació que millora l'autoestima.
- El treball en grup és l'espai on es juga aquesta relació. Es comparteixen problemes, s'estimula l'ajut mutu per damunt de barreres culturals amb els immigrants, que eren majoria al principi. Les ajudes mútues són la base de l'acció. Aprenen de l'experiència de tots i cadascun. Assoleixen una visió holística de la situació, tot superant el propi problema individual. La relació emotiva entre els afectats es clau.
- Les accions de la PAH, amb la participació dels grups, són bàsiques en la dinàmica de la plataforma. Sense aquestes accions no hi hauria credibilitat. Sense la participació, l'elit de la PAH, economistes o advocats, es distanciaria dels afectats.
- Les accions de la PAH no són guiades per la lluita pel poder. Es busca solucionar els problemes, no manipular activistes. Això obre la porta a moltes col·laboracions amb les administracions locals i, fins i tot, amb molts bancs. La lluita pel poder es feina dels partits.

Podem resumir aquest conjunt d'iniciatives de la PAH com un bon exemple de política exitosa perquè té molt en compte els aspectes lligats a la subjectivitat de les persones. Potencien en el grup d'afectats iniciatives relacionades amb les emocions (autoestima, ajuda mútua, participació directa en les activitats...). Recreen la història i donen nous elements de llenguatge. Alhora desenvolupen estratègies racionals. Sense aquest ingredient, els recursos emotius perdrien credibilitat. Si tan sols s'utilitzen recursos emotius, estaríem en front de respostes populistes, que no tindríem credibilitat.

Altres reflexions

Aprofundim en el paper que juguen els factors emocionals en relació als afectats i veiem que l'emoció no dóna la millor solució però activa la intel·ligència per a buscar-la.

Per fer-nos càrrec del que significa l'acció de la PAH, més enllà de gestionar solucions d'habitatge per a famílies en dificultats, introduïm aquí la consideració del que passa a molts afectats: s'adonen que estan "sense-sostre emotiu". Entenem que la gent que recorre a la PAH buscant solucions, malgrat que en un inici no tenen cap relació entre ells, comparteixen el fet de trobar-se "sense-sostre" per les seves emocions. Això els fa especialment vulnerables. En un altre moment històric, potser haurien estat en un sindicat, en un partit revolucionari, en una església, o en un partit de dretes. Però aquestes organitzacions ara no els diuen gran cosa, mentre que abans els servien de parallamps emotiu. Ara, les seves emocions no tenen sostre. La societat els produeix greuges, trepitja els seus sentiments i no tenen defenses. En principi, la seva presència social és nul·la, perquè els greuges els prenen l'autoestima i prefereixen amagar-se. Perquè ara no es limiten a reclamar protecció per no quedar-se al carrer: diuen *"no tenim els seus mitjans per a comprar titulars de premsa. Però tenim una cosa que ells no tenen. Potser és l'arma més poderosa de totes: contra el joc brut i les clavegueres del sistema, tenim la força de la raó i del cor."* Ells s'ho creuen i recuperen l'autoestima. Han fet un camí dur: l'oficina bancària que reclama el deute, les peticions d'ajut als familiars, els tràmits a l'Administració, als Serveis Socials. L'impacte emocional del desnonament pot produir un estres traumàtic. Viuen la persecució dels cobradors de morosos, el discurs oficial que els culpabilitza (*"aquí hem viscut per sobre de les nostres possibilitats"*) i l'estigma social entre veïns.

Reinterpreten la realitat i construeixen un altre relat. Així parlen a la PAH: *"en front dels dogmes que propaguen els representants de la banca i les elits empresarials i polítiques, nosaltres obrim un altre imaginari col·lectiu. No som una mercaderia en mans de polítics i banquers, no és una crisi és una estafa, l'habitatge no és un negoci, és un dret..."*. Recordem que això ja ho deien quan encara era cosa admesa que l'especulació amb pisos i hipoteques era una forma respectable de guanyar-se la vida.

Està clar que aquests missatges han acabat fent el seu camí i avui la banca reconeix que té un problema greu de credibilitat. La batalla del llenguatge no semblava pas tan important; es podia pensar que les famílies afectades potser tenien altres urgències Però ara es veu que el grup promotor de la PAH sabia el que es feia. Recuperava un espai social, un "sostre" per les seves emocions trepitjades i l'autoestima indispensable per a lluitar en la seva pròpia batalla. Una cosa es clara: a la PAH, les paraules són importants; però només amb paraules, la credibilitat cau per terra. La gent ja n'ha sentit moltes de paraules. L'important és que les accions recolzen les paraules del seu missatge

Tenir en compte les emocions i gestionar-les bé resulta fonamental per explicar el canvi que proposen. Les emocions no s'aprenen ni s'argumenten. Es practiquen en el marc d'un projecte que te sentit. I les paraules en són el vehicle Observem doncs com són les seves accions.

Els afectats participen a totes les accions de la PAH:

- Pressions a sucursals bancàries, atacs a la imatge corporativa
- Concentracions davant de la porta dels veïns per paraitzar el desnonament
- Participació en negociacions col·lectives per crear habitatges socials de lloguer
- Campanya de signatures para presentar la ILP al Congrés
- Escarnis a diputats. Invitacions a diputats a participar en assemblees setmanals.
- Organització territorial de plataformes
- Presència en mitjans de comunicació i en xarxes socials.
- Participació en comissions municipals i preguntes a les administracions

El treball en grup és l'espai on es juga la relació entre els participants. Aquí es on comparteixen problemes, s'estimula l'ajut mutu per damunt de barreres culturals amb el immigrants, per exemple, que eren majoria al principi. Les ajudes mútues son la base de l'acció. Aprenen de l'experiència de tots i cadascun. Assoleixen una visió holística de la situació, tot superant el propi problema individual. La empatia entre els afectats es clau.

Les accions de la PAH pretenen arribar a solucions viables per a les famílies, no són guiades per la lluita pel poder tot aprofitant els problemes que te la gent. Es busca solucionar els problemes, no manipular activistes. Això obre la porta a moltes col·laboracions amb les Administracions locals i fins i tot amb molts bancs. La lluita pel poder es feina dels partit

Tanmateix podem observar una progressiva penetració de militants de partits polítics en els quadres dirigents locals de la PAH. Alguns partits, com CUP i IU, semblen haver optat per jugar un doble joc, en tant que animadors socials i com partits parlamentaris.

Caldrà observar també la possible deriva dels grups locals i del conjunt de la PAH cap a la formació de partits polítics. En el passat, el que ha fet la força del moviment ha estat la mobilització de molta gent, que ha assolit un grau de apoderament i de cohesió social a través la solució del seu problema d'habitatge. Si es pretén mobilitzar aquesta mateixa gent com a partit polític, en la lluita pel poder, no sabem quin pot ser el resultat. També ens preguntem que pot passar quan aquesta crisi vagi moderant-se o desapareixent. S'hauria d'intentar "crear cultura" a partir d'aquestes experiències.

La resposta del partit

Un cop hem escoltat la PAH, ens preguntem sobre el paper del partit polític:

- El nostre punt de partida és que cal prendre en consideració l'experiència de la PAH, a efectes de definir millor el nostre paper com a partit. No es tracta de substituir l'entitat social, que fa una activitat molt important, sinó de dialogar-hi de forma permanent, i d'aclarir quin paper correspon al grup social, quin al partit i quin a l'administració.
- A partir del coneixement que tenim d'un problema, en fem una avaluació global que

s'expressa en forma de sentiment, sovint d'empatia amb l'altre: ens identifiquem amb els seus sentiments i a partir d'aquí s'obre la porta del diàleg, que podrà fer emergir les coincidències o diferències. El nostre paper no és avalar el que ells fan, sino fer la nostra part amb responsabilitat i amb empatia amb l'altre.

- Ens preguntem quines accions de govern s'han pres i caldria continuar prenent per donar resposta a les situacions que la PAH ens presenta. Què caldria fer com partit a l'oposició. Quines mesures s'han pres i proposem a nivell nacional, autonòmic i local.
- Si observem la trajectòria de la PAH, veurem que el canvi cultural o de percepció general sobre el tema de l'habitatge juga un gran paper en la solució política. Sense aquest canvi, moltes polítiques justes poden ser inviables o mal enteses.
- Ens preguntem per què la resposta dels partits de l'esquerra a aquesta situació ha patit tanta inèrcia. Probablement, el propi partit formava part del "sentit comú" que calia canviar, i que està canviant. La pregunta és si un partit d'esquerres pot funcionar de forma passiva i esperar que la cultura general vagi canviant. Observem que la trajectòria de la PAH arriba a anticipar-se a aquesta evolució. La seva intervenció ja dura des de fa prop de cinc anys. Sense detectar els temes a temps, es molt difícil jugar un paper que no sigui anar a remolc de la dreta cultural i política.

Cal conèixer les iniciatives que s'han pres respecte a aquesta qüestió, tant des dels Ajuntaments com des del Parlament Dins del marc d'aquest treball, el cas de Terrassa, on el PSC governa a l'ajuntament, actua en la política d'habitatge i entra en relació amb el grup local de la PAH, resulta molt suggestiu. Val la pena, doncs, estudiar aquesta experiència en curs i alhora calen respostes estratègiques des dels ajuntaments i des de l'oposició, i una acció conjunta a tot Catalunya. Calen noves formes de política municipal que podrien esdevenir respostes ajustades a la crisi hipotecària i, més enllà, esdevenir polítiques de desenvolupament urbà:

L'acció del Grup Municipal socialista a l' Ajuntament de Terrassa ha treballat amb diversos instruments organitzatius :

- L'Oficina d'Intermediació Hipotecària que respon a situacions conflictives
- Treball amb les comunitats de veïns

I també, és clar, un diàleg constant, cas per cas, amb els afectats i amb la PAH com a organització.

És possible que la resposta de l'Ajuntament de Terrassa sigui més que una reacció improvisada a una emergència social. El paper que està assumint en aquesta crisi es dibuixa com una fórmula amb validesa més enllà de la crisi. Tot i que col·laboren amb la PAH local, fa una doble funció d'empoderament dels afectats i de pressió social sobre els bancs propietaris dels habitatges, dona també respostes pròpies. Pot ser que, a mida que les polítiques de govern vagin prenent mesures legals adients, el paper de la PAH vagi canviant. El paper del PSC ha d'adaptar-se i anar donant respostes més integrals. També cal anticipar el desgavell que pot produir en el futur una eventual "politització" dels grups de la PAH, fet que obligaria a canviar l'actuació del partit .

Estratègia de política futura: reflexions sobre perspectives a llarg termini

Com reforçar una política de valors en les estratègies de futur? S'hauria d'avançar més cap a una política que englobés tant elements emotius com racionals, mitjançant símbols i accions.

Recordem ara que havien iniciat aquest treball sobre la PAH per a conèixer una bona experiència relacionada amb emocions públiques. El nostre propòsit era entendre com funcionen, com arriben a tenir èxit, què podríem trobar que fos aplicable al nostre partit i què caldria evitar.

Provisionalment, podem treure una conclusió: l'actuació de la PAH que es pot considerar exitosa no es produeix per casualitat sinó que respon a que han entès bé com funciona la gent i han après a donar la resposta adient. També podem concloure que la fórmula de "plataforma" que adopta la PAH no és equivalent a la d'un partit polític com el PSC. Això ens dóna l'oportunitat d'anar subratllant els aspectes que ens diferencien d'aquells que ens podrien complementar. Podem fer l'intent d'aprofitar l'experiència de la PAH i proposar una forma d'actuar del PSC que contempli el fet de les emocions públiques, en forma de **propostes a mig termini**:

1. El partit hauria d'oferir aixopluc emotiu (un sostre pels que no tenen sostre per les seves emocions públiques), i això implica:
 - Ajudar a recuperar l'autoestima de la gent.
 - Construir un relat propi: "el que ens passa és"...
 - En la batalla del llenguatge: crear expressions que la gent adopti
2. En relació amb les famílies: implicar-les més en accions participatives; no podem actuar de forma tradicional i burocràtica. Consultar a l'hora de dissenyar polítiques globals. Escoltar més als afectats abans d'actuar. Treballar en grup per escoltar les entitats socials actives. Reforçar el sistema de consultes que acompanyin les iniciatives polítiques.
3. Relacionar l'acció local o sectorial amb les iniciatives polítiques catalanes, espanyoles i europees. Per exemple, relacionar les iniciatives locals contra els desnonaments amb la proposta de gestió urbanística que respongui al caos creat pels bancs en la gestió d'habitatges. Això no ho farà ni el mercat ni la PAH Ho farà un partit d'esqueres.
4. Compaginar la consulta amb les entitats socials amb les accions i relacions directes amb la ciutadania. No podem quedar en mans de les entitats socials.
5. Reproduir les experiències locals d'èxit (Ajuntament de Terrassa, per exemple) facilitant formació i documentació als quadres del partit.
6. Oferir *feed back* online als participants i alhora, a través de les xarxes socials, entrar en contacte amb d'altres persones d'altres municipis

7. Evitem fer “còpies populistes”. No es tracta de fer declaracions espectaculars, sinó d'acreditar-se amb accions locals efectives
8. Oferir als militants del PSC un esquema d'actuació a partir del model de Terrassa i d'altres existents similars . Facilitar-los entrenament permanent on line
9. A partir de les accions i experiències realitzades, repensar els plans de regeneració urbana per a recuperar les situacions caòtiques creades per la mala gestió dels barris a partir de la intervenció de bancs (*que no tenien capacitat per a fer-ho*). (seria bo analitzar com ha anat l'aplicació de la Llei de barris i quina es la situació actual...)
10. Cal reforçar el paper propi del Partit, d'una banda i per l'altre hem d'aprendre a treballar en espais d'emocions sense sostre que la mundialització i la crisi han propiciat. Les xarxes socials han vingut oportunament a facilitar la feina dels gestors d'emocions. Cal, doncs, plantejar-se un nou aprenentatge que prendrà un cert temps a donar fruits.

Sant Cugat del Vallés, 28 març 2015

Documentacions consultades:

- *¡Si se puede!* . Ada Colau i Adrià Alemany
- Article “*El debate Pegida*” d'Isolde Charim
- Article “*Visió culta i cor educat*” de Javier Gumá
- Informe: “Una proposta de mètode”. Grup Laboratori.
- “*Mapa de les emocions*”. Grup Laboratori
- Actes de les reunions del Grup.
- *Ideas para la imaginación impura*. De Jorge Wagensberg. Libros para pensar la ciencia.
- *Subjetividad y política*. Mª Dolors Renau i Oscar Strada. Fundació Rafael Campalans . Barcelona 2007.
- “La Política y las emociones”. Entrevista a Antoni Gutiérrez-Rubí. A *La Vanguardia* (19-3-2012)
- <http://blogs.lavanguardia.com/Washington/política-y-emocion>